

Lietuvos Aukščiausio teismo, 2015 metų, gegužės 26 d. nutartis.

KOPIJA

Baudžiamoji byla Nr. 2K-205-699/2015
Teisminio proceso Nr. 1-10-9-00213-2013-3
Procesinio sprendimo kategorija
1.2.20.15.
2.6.9



LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

2015 m. gegužės 26 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš kolegijos pirmininko Gintaro Godos, Vytauto Piesliako ir pranešėjos Dalios Bajerčiūtės, sekretoriaujant Rūtai Večerskaitei, dalyvaujant prokurorui Dariui Čaplikui, nuteistajam Aurimui Drižiui,

nuteistojo Aurimo Drižiaus gynėjui advokatui Anatolijui Novikovui, nukentėjusiojo Alvydo Sadecko atstovui advokatui Mindaugui Kukaičiui, teismo posėdyje kasacine tvarka išnagrinėjo baudžiamąją bylą pagal nuteistojo Aurimo Drižiaus kasacinį skundą dėl Vilniaus miesto apylinkės teismo 2014 m. kovo 6 d. nuosprendžio ir Vilniaus apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2014 m. rugsėjo 29 d. nutarties.

Vilniaus miesto apylinkės teismo 2014 m. kovo 6 d. nuosprendžiu Aurimas Drižius nuteistas pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 245 straipsnį (už 2012 m. rugpjūčio 18 d. teismo sprendimo, nesusijusio su bausme, nevykdymą) 22 parų arešto bausme, 245 straipsnį (už 2012 m. lapkričio 10 d. teismo sprendimo, nesusijusio su bausme, nevykdymą) 22 parų arešto bausme, 245 straipsnį (už 2013 m. vasario 2 d. teismo sprendimo, nesusijusio su bausme, nevykdymą) 22 parų arešto bausme.

Vadovaujantis BK 63 straipsnio 1, 4 dalimis, paskirtos bausmės subendrintos dalinio sudėjimo būdu ir paskirta galutinė subendrinta 45 parų arešto bausmė.

Civilinis ieškiny s patenkintas iš dalies – iš Aurimo Drižiaus nukentėjusiajam Alvydui Sadeckui priteista 20 000 Lt neturtinės žalos atlyginimo.

Vilniaus apygardos teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2014 m. rugsėjo 29 d. nutartimi nuteistojo Aurimo Drižiaus apeliacinis skundas atmetas.

Teisėjų kolegija, išklausiusi teisėjos Dalios Bajerčiūtės pranešimą, prokuroro, nukentėjusiojo atstovo, prašiusių kasacinį skundą atmesti, nuteistojo ir jo gynėjo, prašiusių kasacinį skundą tenkinti,

n u s t a t ė :

A. Drižius nuteistas pagal BK 245 straipsnį dėl trijų nusikalstamų veikų – nevykdymo teismo sprendimo, nesusijusio su bausme, padarymą, t. y.:

KOPIJA TIKRA

1) žinodamas, kad 2009 m. balandžio 10 d. priimtu ir 2009 m. gegužės 10 d. įsiteisėjusiu Vilniaus miesto pirmojo apylinkės teismo sprendimu, nesusijusiu su bausme, civilinėje byloje Nr. 2-117-734-2009 jam ir UAB „Laisvas laikraštis“ uždrausta savaitraštyje „Laisvas laikraštis“ publikuoti rašinius, kuriuose Alvydas Sadeckas būtų siejamas su akcine bendrove „Mažeikių nafta“, šios bendrovės privatizavimu ir Gedimino Kiesaus nužudymu, būdamas UAB „Laisvas laikraštis“ direktoriumi ir savaitraščio „Laisvas laikraštis“, kurio redakcija yra Vilniuje, Konstitucijos pr. 23, redaktoriumi, nevykdė minėto teismo sprendimo, 2012 m. rugpjūčio 18 d. savaitraštyje „Laisvas laikraštis“ (2012 m. rugpjūčio 18-24 Nr. 33 (389) straipsnyje „Mafija visiškai užvaldė Generalinę prokuratūrą“ Alvydą Sadecką vėl siejo su akcine bendrove „Mažeikių nafta“, su šios bendrovės privatizavimu, ir viešai paskleidė tokius teiginius:

„<...> Tam, kad nuslėptų buvusio Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininko Alvydo Sadecko nusikaltimus, prokuratūra griebėsi dar negirdėto triuko – nutarė, kad nors A. Sadeckas pats asmeniškai taisė įstatymo projektą, pagal kurį buvo privatizuota AB „Mažeikių nafta“, tai nereiškia, kad jis dalyvavo šios įmonės privatizavimo procese. Nors A. Sadeckas asmeniškai gaudavo iš „Williams“ po 300 litų už valandą konsultacijų, buvo „Mažeikių naftos“ bendrasavininkis, būdamas Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininku, ragino kitus komiteto narius balsuoti už privatizavimą ir pats pasirašė komiteto pritarimą, prokuratūros nuomone, A. Sadeckas nėra niekaip susijęs nei su AB „Mažeikių nafta“, nei su šios įmonės privatizavimu <...>

<...> Kaip žinia, „Laisvo laikraščio“ redaktorius Aurimas Drižius yra nuteistas net trijose baudžiamosiose bylose dėl teismo sprendimo nevykdymo, nes savo straipsniuose aprašė, kaip A. Sadeckas ir jo bendrovė „Ekskomisarų biuras“ dalyvavo nusikalstamame AB „Mažeikių nafta“ privatizavime, ir kaip uždirbo iš to milijonus <...>

<...> Visose trijose bylose, kuriose buvo nuteistas A. Drižius, A. Sadeckas davė melagingus parodymus, kad jis nėra susijęs su AB „Mažeikių nafta“ ir jos privatizavimu ir būtent pagal melagingus A. Sadecko parodymus A. Drižius ir buvo nuteistas. Nors prokuratūrai ir teismams buvo pateikti įrodymai, kad A. Sadeckas buvo AB „Mažeikių nafta“ bendrasavininkas, asmeniškai gaudavo po 300 litų už valandą konsultacijų iš „Williams“ iki „Mažeikių naftos“ privatizavimo, taip pat, būdamas Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininku, asmeniškai rengė įstatymo pakeitimus, pagal kuriuos buvo privatizuota AB „Mažeikių nafta“, vėliau minėto komiteto posėdyje ragino kitus jo narius pritarti „Mažeikių naftos“ privatizavimui ir pats balsavo už privatizavimą. Be A. Sadecko rengtų minėtų įstatymo pataisų ir Seimo Nacionalinio saugumo komiteto pritarimo AB „Mažeikių nafta“ niekada nebūtų privatizuota <...>

<...> Akivaizdu, kad savo parodymuose A. Sadeckas pripažino, kad jo dalyvavimas „Mažeikių naftos“ privatizavimo procese buvo, jam net įstatymo pataisas asmeniškai surašant ir jo įmonei, kurios akcininku jis yra, tarpininkaujant kitai įmonei privatizavimo procese <...>

<...> Kaip žinia, dar 2009 m. A. Sadeckas padavė teismui melagingą ieškinį, prašydamas uždrausti „Laisvam laikraščiui“ jį sieti su AB „Mažeikių nafta“, jos privatizavimu ir buvusio šios įmonės direktoriaus Gedemino Kiesaus nužudymu <...>

<...> Vilniaus miesto 1-os apylinkės teismas patenkino šį nepagrįstą ir melagingą ieškovo Alvydo Sadecko ieškinį, ir vėliau A. Drižius buvo nuteistas net trijose baudžiamosiose bylose, apkaltinus tuo, kad jis neva nevykdė šio įsiteisėjusio teismo sprendimo ir toliau rašė straipsnius apie A. Sadecko sąsajas su AB „Mažeikių nafta“ <...>

<...> Bet kokie A. Drižiaus bandymai atnaujinti bylą dėl draudimo sieti A. Sadecką su „Mažeikių nafta“ ir jos privatizavimu atsimuša kaip į sieną. Prokuratūra ir teismai ignoruoja akivaizdžius įrodymus <...>

2) žinodamas, kad 2009 m. balandžio 10 d. priimtu ir 2009 m. gegužės 10 d. įsiteisėjusiu Vilniaus miesto pirmojo apylinkės teismo sprendimu, nesusijusiu su bausme, civilinėje byloje Nr. 2-117-734-2009 jam ir UAB „Laisvas laikraštis“ uždrausta savaitraštyje „Laisvas laikraštis“ publikuoti rašinius, kuriuose Alvydas Sadeckas būtų siejamas su akcine bendrove „Mažeikių

nafta“, šios bendrovės privatizavimu ir Gedimino Kiesaus nužudymu, būdamas UAB „Laisvas laikraštis“ direktoriumi ir savaitraščio „Laisvas laikraštis“, kurio redakcija yra Vilniuje, Konstitucijos pr. 23, redaktoriumi, nevykdydė minėto teismo sprendimo, 2012 m. lapkričio 10 d. savaitraštyje „Laisvas laikraštis“ (2012 m. lapkričio 10-16 Nr. 45 (401) straipsnyje „Aukščiausias teismas dar kartą patvirtino – rašyti tiesą yra nusikaltimas“ Alvydą Sadecką vėl siejo su akcine bendrove „Mažeikių nafta“, šios bendrovės privatizavimu, ir viešai paskleidė šiuos teiginius:

„<...> Kaip žinia, teisėjas A. Pažarskis nuteisė LL redaktorių Aurimą Drižių už tai, šis nevykdė kitos šio teismo teisėjos Raimondos Vancevičienės sprendimo uždrausti „Laisvam laikraščiui“ spausdinti straipsnius, kuriuose buvęs Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininkas Alvydas Sadeckas būtų siejamas su viena naftą perdirbančia įmone (jos pavadinimo LL skelbti negali, nes už tai A. Sadeckas iškels A. Drižiui dar vieną baudžiamąją bylą), jos privatizavimu bei šios įmonės vadovo nužudymu. Teisėja R. Vancevičienė taip nutarė po to, kai A. Sadeckas kreipėsi į teismą, prašydamas uždrausti „Laisvam laikraščiui“ rašyti straipsnius, kuriuose jis būtų siejamas su minėta naftos perdirbimo įmone, nors teismui buvo pateikti tai įrodantys dokumentai. Kadangi teisėjos R. Vancevičienės sprendimas pasiekė redakciją jau po to, kai buvo suejęs terminas apskusti šį sprendimą, jis įsitiesėjo <...>

<...> Nors kai LL redaktorių pateikė teisėjai naujus minėtus teiginius įrodančius dokumentus, teisėja sutiko, kai šie įrodymai „viską keičia iš esmės“. Tai yra, teismui buvo pateikti dokumentai, kad A. Sadeckas buvo ne tik susijęs su minėta naftos perdirbimo įmone, tačiau ir buvo jos bendrasavininkis, bei aktyviai dalyvavo šios įmonės privatizavime <...>

<...> Nors teisėjui A. Pažarskiui buvo pateikti visi įrodymai (dokumentų kopijos spausdinamos šalia), kad A. Sadeckas buvo ne tik susijęs su minėta naftos perdirbimo įmone, buvo jos bendrasavininkis, ir pats tai deklaravo Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai, o taip pat aktyviai dalyvavo šios įmonės privatizavime...

<...> A. Sadeckas kaip niekas kitas yra susijęs su minėta naftos bendrove ir jos privatizavimu <...>“

<...> Žodžiu, susidarė tokia situacija, kad A. Drižius nuteistas už tai, kad parašė straipsnį, kuriame buvo rašoma apie tokius absurdiškus teismų sprendimus, ir A. Sadecko negalima sieti su minėta naftos įmone ...“;

3) žinodamas, kad 2009 m. balandžio 10 d. priimtu ir 2009 m. gegužės 10 d. įsiteisėjusiu Vilniaus miesto pirmojo apylinkės teismo sprendimu, nesusijusiu su bausme, civilinėje byloje Nr. 2-117-734-2009 jam ir UAB „Laisvas laikraštis“ uždrausta savaitraštyje „Laisvas laikraštis“ publikuoti rašinius, kuriuose Alvydas Sadeckas būtų siejamas su akcine bendrove „Mažeikių nafta“, šios bendrovės privatizavimu ir Gedimino Kiesaus nužudymu, būdamas UAB „Laisvas laikraštis“ direktoriumi ir savaitraščio „Laisvas laikraštis“, kurio redakcija yra Vilniuje, Konstitucijos pr. 23, redaktoriumi, nevykdydė minėto teismo sprendimo, 2013 m. kovo 2 d. savaitraštyje „Laisvas laikraštis“ (2013 vasario 2-8 Nr. 5 (412)) straipsnyje „Mafijos teisėjai, prokurorai ir žurnalistai?“ Alvydą Sadecką vėl siejo su akcine bendrove „Mažeikių nafta“, šios bendrovės privatizavimu ir viešai paskleidė šiuos teiginius:

„<...> „Laisvas laikraštis“ buvo uždrausta savaitraštyje „Laisvas laikraštis“ publikuoti rašinius, kuriuose Alvydas Sadeckas būtų siejamas su akcine bendrove „Mažeikių nafta“, su šios bendrovės privatizavimu ir Gedimino Kiesaus nužudymu <...>

<...> A. Sadeckas... davė akivaizdžiai melagingus parodymus, kad „Mažeikių naftos“ privatizavime jis nedalyvavo ir negalėjo dalyvauti <...>

<...> A. Sadeckas pats pripažino, kad ne tik asmeniškai dalyvavo AB „Mažeikių naftos“ privatizavime, bet ir asmeniškai teikė įstatymo, leidusio privatizuoti AB „Mažeikių naftą“, pakeitimus. Savo parodymuose, anot pareiškėjo, A. Sadeckas pripažino, kad jo dalyvavimas „Mažeikių naftos“ privatizavimo procese buvo, jam net įstatymo pataisas asmeniškai surašant ir jo įmonei, kurios akcininku jis yra, tarpininkaujant kitai įmonei privatizavimo procese. <...>

<...> R. Jancevičius pripažino, kad A. Sadeckas galėjo „hipotetiškai“ dalyvauti „Mažeikių naftos“ privatizavime, tačiau nedalyvavo. <...>

<...> Tam, kad išgelbėti A. Sadecką nuo baudžiamosios bylos, P. Frolovas nurodė, kad Seimo komitetų sprendimai nėra privalomi Vyriausybės institucijoms, jie yra tik rekomendacinio pobūdžio, ir tai reiškia, kad A. Sadeckas nedalyvavo „Mažeikių naftos“ privatizacijoje. LL redaktorius A. Drižius nuteistas tris kartus pagal melagingus A. Sadecko parodymus trijose baudžiamosiose bylose, kuriose jis teigė, kad niekaip nėra susijęs su „Mažeikių nafta“, jos privatizavimu ir G. Kiesaus nužudymu. <...>

<...> Nors teismui buvo pateikti įrodymai, kad A. Sadeckas buvo „Mažeikių naftos“ bendrasavininkas, aktyviai dalyvavo abiejose šios įmonės privatizavimo etapuose, asmeniškai konsultavo „Williams“ už 300 litų per valandą, vadovavo Seimo Nacionalinio saugumo komiteto posėdžiui, kuriame ragino balsuoti už „Mažeikių naftos“ privatizavimą <...>“

Kasaciniu skundu nuteistasis A. Drižius prašo panaikinti Vilniaus miesto apylinkės teismo 2014 m. kovo 6 d. nuosprendį ir Vilniaus apygardos teismo baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2014 m. rugsėjo 29 d. nutartį ir jį išteisinti nesant jo veiksmuose nusikaltimo sudėties, kreiptis į Konstitucinį Teismą siekiant patikrinti, ar Vilniaus miesto apylinkės teismo 2009 m. balandžio 10 d. sprendimas Nr. 2-117-734-09 bei CK 1.138 ir 6.255 straipsniai neprieštarauja Lietuvos Respublikos Konstitucijos (toliau – Konstitucija) 44 straipsniui.

Kasatorius nurodo, kad pagal Konstitucijos 44 straipsnio 1 dalį masinės informacijos cenzūra yra draudžiama. Be to, pagal Visuomenės informavimo įstatymo 10 straipsnį draudžiama taikyti neteisėtus informacijos laisvės apribojimus. Nesutikdamas su šioje byloje padarytomis teismų išvadomis dėl saviraiškos teisės nesuderinamumo su šmeižtu ir dezinformacija, kasatorius teigia, kad teismai apsiribojo formaliu teisės taikymu, nekreipė dėmesio į tai, ko buvo siekiama jo straipsniais, neanalizavo, ar jo (A. Drižiaus) veiksmai buvo sąžiningi ir ar jie atitiko visuomenės informavimo tikslą. Kasatorius tvirtina, kad laikraštyje publikuotais straipsniais norėjo parodyti, kaip valstybės pareigūnai galėjo siekti sau naudos dalyvaujant privatizavimo procese, kurį teismai ir nukentėjusysis suprato kaip tiesioginį privatizavimą (tampant bendrasavininkiu), tačiau remiantis lietuvių kalbos aiškinimu dalyvavimas privatizavime reiškia dalyvavimą plačiąja prasme, t. y. dalyvavimą rengiant įstatymo projektus, svarstant juos komisijose ir komitetuose.

Kasatorius A. Drižius, remdamasis Konstitucijos 110 straipsnio 2 dalimi, skunde pažymi, kad teisminio bylos nagrinėjimo metu jis prašė kreiptis į Konstitucinį Teismą siekiant patikrinti ir nuspręsti, ar Vilniaus miesto I apylinkės teismo 2009 m. balandžio 10 d. sprendimas Nr. 2-117-734-09 civilinėje byloje bei CK 1.138 ir 6.255 straipsniai neprieštarauja Konstitucijos 44 straipsniui, tačiau teismai šį prašymą atmetė. Pirmosios instancijos teismas neargumentavo, kodėl atmets prašymą, o apeliacinės instancijos teismas nutartyje nurodė, kad šiuo klausimu sutinka su pirmosios instancijos teismo motyvais. Kasatoriaus manymu, kadangi teismų sprendimai dėl minėto prašymo yra nemotyvuoti, tai į Konstitucinį Teismą turėtų kreiptis Lietuvos Aukščiausiasis Teismas. Šiame kontekste kasatorius pabrėžia baudžiamajame procese įtvirtintą rungimosi, nekaltumo prezumpcijos principus (BPK 44 straipsnio 6 dalis, Konstitucijos 31 straipsnis, Europos Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnio 2 dalis). Jis nurodo, kad pagal BK 2 straipsnio 4 dalies nuostatas asmuo atsako tik tuo atveju, jei yra kaltas padaręs nusikalstamą veiką, o tai reiškia, kad kaltė nėra preziumuojama ir ne kaltinamasis, o baudžiamąjį persekiojimą vykdančios valstybės institucijos turi pareigą įrodyti nusikaltimo padarymą. Be to, visos abejonės ir neaiškumai, kurių negalima pašalinti, aiškinami kaltinamo asmens naudai, o apkaltinamasis nuosprendis negali būti grindžiamas prielaidomis. Kasatoriaus manymu, nepašalinus abejonių dėl Vilniaus miesto pirmojo apylinkės teismo 2009 m. balandžio 10 d. sprendimo konstitucingumo, negalima teigti, kad skundžiami teismų sprendimai yra teisėti ir pagrįsti; taip sukurta teisinė kolizija, jog jis (A. Drižius) nuteistas tik dėl to, kad yra leidinio redaktorius, o pagal Visuomenės informavimo įstatymą nėra informacijos platintojas. Teismai akcentavo, kad jis yra

KOPIJA TIKRA

atsakingas už tai, kad paskleidė teiginius, nors skleidėjas šioje byloje yra juridinis asmuo, kuriam už tai nėra numatyta baudžiamoji atsakomybė.

Kasatorius jam paskirtą laisvės atėmimo bausmę mano esant akivaizdžiai per griežta. Jis turi nuolatinį darbą, išlaiko du nepilnamečius vaikus, todėl laisvės atėmimo bausmė už tai, kad atliko savo profesinę žurnalisto pareigą (rašė straipsnius apie abejotinus politikų sprendimus valstybės įmonių privatizavimo procese) yra neteisinga. Kasatorius teigia, kad bausmės tikslai galėtų būti pasiekti skiriant baudą.

Kasaciniame skunde nesutinkama ir su civilinio ieškinio išsprendimu, išdėstomi CK 6.250 straipsnio 2 dalyje nurodyti neturtinės žalos dydžio nustatymo kriterijai. Pasak kasatoriaus, neatsižvelgta į jo turtinę padėtį, nevertintas turtinės ir neturtinės žalos tarpusavio santykis. Pirmosios instancijos teismas apsiribojo formaliu konstatavimu, jog remiantis teisingumo ir sąžiningumo principais ieškovo prašoma priteisti pinigine kompensacija yra per didelė ir dėl to priteisė 20 000 Lt dydžio neturtinės žalos atlyginimą. Be to, teismas, sprenddamas dėl žalos, rėmėsi tik nukentėjusiojo parodymais, neatkreipė dėmesio į tai, kad šis nepateikė jokių objektyvių įrodymų dėl sveikatos pablogėjimo, reputacijos sumažėjimo ar kokių kitų neigiamų pasekmių, o dėl to civilinis ieškinytis turėjo būti atmestas kaip nepagrįstas.

Teisėjų kolegijos nuomone, tinkamas baudžiamojo įstatymo (BK 245 straipsnis) pritaikymas nagrinėjamoje byloje gali reikšti naują teisės normos aiškinimą teismų praktikoje, dėl to byla perduotina nagrinėti išplėstinei septynių teisėjų kolegijai.

Teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 378 straipsnio 1, 3 dalimis,

n u t a r i a :

Nuteistojo Aurimo Drižiaus baudžiamąją bylą perduoti nagrinėti išplėstinei septynių teisėjų kolegijai.

Teisėjai

 Gintaras Goda

 Vytautas Piesliakas

 Dalia Bajerčiūtė



KOPIJA TIKRA
Vyresnioji specialistė
(parašas)
Lina Baužienė
(data) 2016/05/26